

ความเห็นส่วนตัว
ของนายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๖๖

วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลฎีกา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลฎีกามีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ อ. ๘/๒๕๖๖ คดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๖๕๖/๒๕๖๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการจังหวัดกระบี่ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดกระบี่ ในความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนอันเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การรับสารภาพว่ามีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ศาลจังหวัดกระบี่พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง ฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม (๒) และมาตรา ๖๖ วรรคสอง ให้ลงโทษ จำคุก ๔ ปี และปรับ ๔๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๒ ปี ๘ เดือน และปรับ ๒๖๖,๖๖๖.๖๗ บาท รับเมทแอมเฟตามีนที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดพิพากษายืน

จำเลยยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาพร้อมฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่า ในวันที่จำเลยยื่นฎีกานี้ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ประมวลกฎหมายยาเสพติด และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลใช้บังคับแล้ว ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นคุณแก่จำเลย โดยเปลี่ยนเจตนารมณ์ หลักการ หรือหลักกฎหมายเดิมหลายประการ คือ บทนิยาม การยกเลิกข้อสันนิษฐานความผิด การที่ไม่ให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยปริมาณสารบริสุทธิ์ จำนวนหน่วยการใช้หรือน้ำหนักสุทธิ แต่ให้อาศัยพฤติการณ์ในการกระทำความผิด

ในลักษณะที่กำหนดไว้ และให้ศาลพิเคราะห์ถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย ทั้งศาลอาจใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุก หรือปรับน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ซึ่งจำเลยเห็นว่ากฎหมายใหม่ดังกล่าว แม้มิได้เป็นกรณียกเลิกความผิดตามกฎหมายเดิม อันจะลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แต่เป็นกรณีที่กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังกระทำความผิด จึงต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ และขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าการที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ กำหนดบทเฉพาะกาลเป็นเหตุให้จำเลยยังคงอยู่ภายใต้ข้อสันนิษฐานว่าจำเลย เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ครอบครองยาเสพติด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

ในชั้นการพิจารณาคำร้องขอฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่าคดีนี้เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดแล้วตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง คดีอยู่ระหว่างพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกา ซึ่งในชั้นนี้ศาลฎีกายังมิได้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมาใช้บังคับแก่คดีอันจะต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่ให้ศาลส่งคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงให้ยกคำร้อง เฉพาะในส่วนที่ให้ศาลฎีกาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนฎีกาของจำเลยในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรจะได้วินิจฉัย จึงมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยฎีกา

ระหว่างการพิจารณาในชั้นฎีกา จำเลยจึงได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ชัดต่อหลักนิติธรรม จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นการปฏิบัติต่อจำเลย เสมือนว่าเป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดโดยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ชัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของ จำเลย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง จำเลยขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลฎีกาเห็นว่า จำเลยโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งศาลฎีกาจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่

Oce

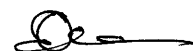
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงสั่งให้ศาลชั้นต้นส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยตามที่ศาลฎีกาส่งมาไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เห็นว่า ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๙ วรรคสองหรือไม่ นั้น ได้ความเป็นเบื้องต้นว่าบทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดีโดยจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ในข้อพิจารณากำหนดประเด็นในรายละเอียด ประเด็นข้อโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิ หรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ส่วนประเด็นข้อโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยไม่ได้อธิบายเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง อย่างไร กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาให้บุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นควรกำหนดประเด็นวินิจฉัย ดังนี้ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

เดิมการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่ายเป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕^๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้มาตรการทางอาญาลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเด็ดขาด กำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ ต้องรับโทษกรณีที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ถือว่าจำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดไม่เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือค่านึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ให้สิทธิจำเลยในการพิสูจน์ความจริงว่ามีใช้การกระทำเพื่อจำหน่ายต่อมาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๕ จากเดิมที่กำหนดว่า “ให้ถือว่า” เป็น “ให้สันนิษฐานว่า” มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นเพียงบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด เพื่อให้จำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงว่าการกระทำของตนมิใช่การกระทำเพื่อจำหน่าย แต่พระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง^๒ ที่มีเนื้อหาเป็นบทเฉพาะกาลไม่ให้ให้นำบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่อันเป็นคุณแก่จำเลยมาใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญในคำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๖๑ ได้วินิจฉัยว่าการที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ซึ่งวินิจฉัยว่าการที่บทบัญญัติดังกล่าวมิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยมาใช้บังคับแก่คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นการปฏิบัติต่อจำเลยเสมือนว่าเป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดโดยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จึงเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง โดยศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่ดี

^๑ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่า เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

^๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ “บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด”

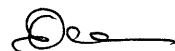

และเป็นธรรมของไทย จะต้องนำกฎหมายที่เป็นคุณมาใช้บังคับแก่จำเลยในคดีอาญาตราบเท่าที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

หลังจากนั้น มีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ขึ้นใช้บังคับ โดยมีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามและควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับและการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทเฉพาะกาล บัญญัติว่า “ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด”

แม้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ ตามที่จำเลยโต้แย้งเป็นกรณีกำหนดให้ยังใช้บังคับกฎหมายเดิมที่เป็นบทบัญญัติให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายเท่านั้น ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด โดยจำเลยยังมีสิทธิต่อสู้โต้แย้งข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้ก็ตาม แต่จำเลยก็ยังอยู่ภายใต้บทสันนิษฐานความผิดว่าเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ซึ่งกำหนดให้จำเลยต้องรับโทษหนักขึ้นโดยถือเอาปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญเช่นเดิม

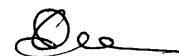
เห็นว่า ในประเด็นคำโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มีข้อพิจารณา ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การมีบทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทเฉพาะกาล ซึ่งให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือการกระทำเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ จนกว่าคดีถึงที่สุด ทำให้เห็นความต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญระหว่างการมีบทสันนิษฐานหรือไม่มีบทสันนิษฐาน เนื่องจาก

ทำให้เกิดภาระแก่ผู้ถูกล่าวหาที่ต่างกันในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยบทกฎหมายที่ถูกยกเลิก เป็นบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานแบบไม่เด็ดขาด ว่าหากจำเลยมีปริมาณยาเสพติดเกินกว่าที่กฎหมาย กำหนดไว้แล้ว ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย จำเลยยังต้องมีหน้าที่แสดงพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายอยู่ เมื่อเทียบกับกรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดข้อสันนิษฐาน การพิสูจน์ว่าผู้ถูกล่าวหาครอบครองยาเสพติดให้โทษไว้เพื่อจำหน่ายย่อมตกเป็นภาระการพิสูจน์ ของผู้ถูกล่าวหาตามปกติ

ประการที่สอง เมื่อตรวจสอบเหตุผลความจำเป็นในการบัญญัติบทเฉพาะกาลที่ให้อย่างใช้บังคับ บทสันนิษฐานเท่ากับคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ พบว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในระหว่างที่มีการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติด ให้โทษที่มีอยู่เดิม คือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ กับบทบัญญัติที่มีการตราขึ้นใหม่ ในประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งมีความแตกต่างกันก็ตาม แต่ก็ไม่พบเหตุผลความจำเป็นที่ยังคงให้ใช้ กฎหมายเดิมไว้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรม หรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในประการอื่นใด นอกจากนี้ตามหลักกฎหมายวิธีสบัญญัติ การยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดบทสันนิษฐาน ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติวิธีปฏิบัติในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมขึ้นใหม่ โดยปกติย่อมต้องถือว่า เป็นการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การบริหารงานยุติธรรมเป็นไปในทางที่ดีและเป็นธรรมมากขึ้น ไม่เช่นนั้น คงไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิม ดังนั้น เมื่อพิจารณาว่าภาระของจำเลย ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้ จำเลยต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อโต้แย้งข้อสันนิษฐานซึ่งเป็นภาระที่มีมากกว่าหลักการสืบพยานหลักฐาน ตามบทบัญญัติใหม่ในประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งไม่มีบทสันนิษฐานให้เป็นภาระแก่จำเลย ในลักษณะดังกล่าว โดยโจทก์มีภาระการพิสูจน์การทำความผิดตามที่กล่าวหาตามหลักปกติ และเมื่อคำนึงถึงหลักพื้นฐานของการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่ดีซึ่งสอดคล้องกับหลักนิติธรรมที่ต้อง นำกฎหมายที่เป็นคุณมาใช้บังคับแก่จำเลยในคดีอาญา トラบเท่าที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด จึงเห็นว่า ยังไม่มีเหตุผลอันสำคัญเพียงพอที่จะบัญญัติข้อยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติใหม่ที่เป็นคุณกับผู้ถูกล่าวหา ไปใช้กับคดีที่ยังไม่ถึงที่สุด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างและเหตุผลของการมีบทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เห็นว่าการบัญญัติในบทเฉพาะกาล กำหนดข้อยกเว้นการใช้บังคับหลักกฎหมายใหม่ แต่ให้ยังคงใช้บังคับบทสันนิษฐานตามกฎหมายเดิม

คือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ซึ่งไม่เป็นคุณแก่จำเลย เป็นกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรม ก่อให้เกิดภาระแก่จำเลย และจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร ไม่ต้องด้วยหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ส่วนประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น เห็นว่าแม้ว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ต้องใช้บทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด และการสันนิษฐานในลักษณะเช่นนี้ไม่ใช่การสันนิษฐานเด็ดขาดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เนื่องจากจำเลยยังสามารถแสดงพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้นได้ อย่างไรก็ตาม หลักการกำหนดข้อสันนิษฐานในคดีอาญา นอกจากจะต้องไม่เป็นการกำหนดบทสันนิษฐานเด็ดขาดที่ไม่เปิดโอกาสให้จำเลยโต้แย้งข้อสันนิษฐานตามกฎหมายนั้นแล้ว ยังต้องไม่ผลักภาระการพิสูจน์ให้จำเลยเกินสมควรเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญอีก ๒ ประการ คือ ข้อสันนิษฐานนั้นจะต้องแสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลใกล้ชิดอย่างยิ่งระหว่างข้อเท็จจริงที่ต้องมีอยู่เป็นเบื้องต้นอันเป็นฐานแห่งการสันนิษฐานกับข้อเท็จจริงที่กฎหมายสันนิษฐานว่าเกิดขึ้น และที่สำคัญคือจะต้องไม่กำหนดข้อสันนิษฐานเพื่อใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิดที่มีโทษร้ายแรง เพราะหลักการกำหนดข้อสันนิษฐานในคดีอาญายังต้องคำนึงถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาด้วยเสมอ โดยเฉพาะหลักการพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงจนปราศจากข้อสงสัย เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติเป็นข้อยกเว้นเพื่อให้มีการใช้ข้อสันนิษฐานว่าการครอบครองยาเสพติดให้โทษเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือการกระทำเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ อันเป็นการกำหนดข้อสันนิษฐานที่ยังกำหนดข้อเท็จจริงเบื้องต้นแห่งการสันนิษฐานกับข้อเท็จจริงที่กฎหมายสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นไม่เป็นเหตุและผลที่ใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง และยังเป็นข้อสันนิษฐานที่นำมาใช้กับการกระทำความผิดอาญาที่มีบทลงโทษร้ายแรง ซึ่งความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่ายเป็นความผิดที่มีอัตราโทษอาญาร้ายแรง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ วรรคสอง จึงเห็นว่าบทบัญญัติที่เปิดช่องให้มีการนำข้อสันนิษฐานเช่นนี้มาใช้บังคับไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครอง

สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์ บทบัญญัติดังกล่าว
จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง
และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ